

smukke Kjønns uudslettelige Roes og udadelige Æreminde.“ Derpaa kommer et ganske utroligt langt Forfatterregister med Bemærkninger og tilsidst udtaler Forfatteren Haabet om det smukke Kønns Bifald, „hvis uafslædte Bevaagenhed til Belønning for min Nattevagt og Umage jeg hermed vil udbede mig.“

Dette Værk paa 2 Bind og 1560 Sider er det ikke uden Interesse at blade igennem, og et og andet Dokument fortjener, synes vi, at „vedlægges Nylændes Protokol“. Saaledes nedenstaaende:

Birgitte Lange, en lærd Jomfrue, som endnu lever, og opholder sig i Christiania udi Norge, hun er født Aar 1714, d. 15de December. Hendes Fader var Henrik Lange, *Advocat*, hendes Moder Margaretha Wandel; lever endnu ugift, og er af et meget svag Helbred; anventer ellers sin ædle Tid meget nyttig paa gode Bøgers Læsning, og heri i al sin Viderværdighed og paakomne Svagheder søger sin eneste Trøst, og Fornøjelse. Med hvilken ufortrøden Møje og utrættet Flid denne meget ædle Jomfrue Lange haver lagt sig efter det Franske, Engelske, Spanske og Italienske Sprog, uden nogen slags levende Undervisning, alene ved sin egen rare og usædvanlige Vinskibeligbed gjorde en forønskelig Fremgang i bemeldte galante Sprog, og hvilken Stykke hun besidder i det Spanske Sprog, det bevidner noksom hendes skionne Danske Oversættelse, af *Solis Historie om Conquæten af Mexico*, som her i Kiøbenhavn udkom. Hvilken inderlig og umættelig Lyst til Studeringer og adskillige smukke Videnskaber, denne lærde Jomfrue af Naturens Drift finder hos sig, og hvilken roosværdig Flid hun anvender paa gode *Autorum* Læsning i adskillige Sprog, saasom Fransk, Engelsk, Spansk, Italienek, Tydsk og Dansk, samt med hvilken sit Kion indplantet *modestie* hun taler om sig og sine Studeringers Fremgang, Anledningen til sin Danske Oversættelse, af *Conquæten* om *Mexico*, hvilke Vanskeligheder hun derved havde at overstride, med hvilken Hengivenhed i Guds Villie og bestandig Ædelmodighed hun søger at overvinde sine langvarige Sygdomme, tunge Skiebne og ublige Lykke, dette bevidner tilstrækkelig denne meget ædle Jomfrues mig bærede Skrivelse fra Christiania d. 22. Januarii 1752, og saasom det indeholder adskillige smukke Omstændigheder i hendes Levnets-Løb, og tillige er vel skrevne i en net og behagelig Dansk Stil, og tillige er et stort Bevis paa Jomfrue Langes sunde Fornuft og hendes fornuftige Tanker, og gode Indsigt i Lærdom og Videnskaber, saa tager jeg ikke i Betænkning, at indføre det til denne lærde Jomfrues Æreminde Ord til andet, som det er mig tilskrevet, og er af følgende Indhold:

Velædle Hr. Schønau!

Deres bærede Skrivelse af 25de December næstafvigte er mig tillige med mange andre den 31de vel indløben, og havde jeg gjort mig Fornøjelse af efter Deres Forlangende strax at besvare den samme; Men som jeg var svag, og ved den bedrøvelige Tidende om vores allernaadigste Dronnings alt for tiilige Død blev end slættere, har jeg ey førend nu kundet samle saa mange Kræfter, at jeg kand holde Pennen, som dog formedelst Mathed og Skiælven slet nok kand

føres. Min Herre behager i forbemeldte Skrivelse at *communicere* mig sit Forehavende, at udgive en Samling af Danske lærde Fruentimmer, hvor iblandt de endnu levende og skal anføres, samt at Han i Henseende til min liden Oversættelse af *Historien om Conquæten af Mexico* har tiltænkt mig en Plads der iblandt, og til den Ende forlanger *Notice* om mit Levnets-Løb, samt om jeg siden har foretaget mig noget Arbejde af samme eller andre Slags. Derpaa kan jeg da ey andet svara, end at jeg efter Skyldighed takker for min Herres gunstige *Communication* om et Forehavende, som jeg haaber vil give sin *Autor* lige saa megen Ære, som alle Elskere af Videnskaber Fornøjelse; og ønsker dertil megen Lykke og Fremgang. Jeg kan ey heller andet end med største Erkiendtlighed takke for den mig tiltænkte ufortiente Ære, at regnes iblandt de saa kaldede lærde Fruentimmer, hvilket jeg dog, ligesaa lidet kand imodtage, som jeg ingen Tid har gjort *Pretention* derpaa; Saasom der efter mine Tanker hører meget mere til at fortjene Navn af Lærd, end at forstaa nogle Sprog, og kunde gjøre en passabel Oversættelse af det eene i det andet, hvilket er dog aldt, hvad jeg uagtet min store og bestandige Lyst til Studeringer formedelst idelig Svaghed, og slette Lykkes Omstændigheder har kundet opnaae. Jeg vil derfor i Taknemmelighed for min Herres gode Erindring raade Ham, at beklæde den mig tiltænkte Plads med en anden Person, hvis Lyst og Begierlighed til Lærdom og Videnskaber har været geleidet af bedre Lykke, og meere Helbred end min, som paa alle Sider har fundet uovervindelige Hindringer. Paa det man og skulde beskyldte ham for, at see meere paa at forøge Tallet til sin Samling, end paa deres Fortieneste, den skal bestaae af; Men skulde min Herres Forehavende være inddelt i visse *Classer*, og han foruden de lærde Fruentimmer ogsaa vilde anføre saadanne, som alene elsker Videnskaber og derudi frem for aldt andet søger Fornøjelse, skiondt de formedelst adskillige Vanskeligheder ingen Fremgang derved har kundet gjøre, og der iblandt vilde anføre mig, kand jeg lettelig tiene Ham med mit Levnets-Løb; som ikkun er kort, og intet betydelig indeholder, men bestaar aleneste derudi, at jeg er fød 1714. d. 15de December, at min Fader var *Advocat* Henrik Lange og min Moder Margaretha Wandel; at jeg altid har været af en svag *Complexion*, at jeg tiilig begyndte at tænke og vilde vide alle Ting, samt at finde en stor Lyst til Studeringer, men som min slette Lykkes Omstændigheder ikke vilde tillade mig at følge denne Lyst, maatte jeg i Tide derfra afholdes, og derimod lægge mig efter saadanne Ting, som man i Almindelighed holder for, at Naturen har dømt Fruentimlere til; og dermed hendirve min beste Tid, ikke uden største Kiedsommelighed, indtil jeg var tre og tyve Aar gammel; da mine Svagheder ved min Faders Død (og den derover fattede hiertelige Bedrøvelse), tilligemed mange Bekymringer, forvandlede til haarde og langvarige Sygdomme, som heele Aar holdte mig til Sengs, og endelig betoeg mig alle Kræfter; Da jeg nu i saadan Tilstand intet Arbejde kunde foretage ey heller i nogle Aar kunde komme uden for mit Cammer, forsøgte jeg selv alene at lære Fransk, som og gik an, skiondt med største

Besvær, saasom jeg ey allene feylede Undervisning, men og *Lexica* og andre fornødne Bøger; endelig overvandt dog min store Lyst og utrættelige Flid alle Vanskeligheder, saa at jeg paa et Aars Tid baade lærde Sproget, og læste alle de gode *Autores* her var at bekomme, og som jeg blandt andre og fandt nogle gode Oversættelser af Engelsk, Italiensk og Spansk, fik jeg og Lyst at lære disse Sprog, og haabede, det ene ey mere skulde falde umueligt, end det andet, det værste var at faae Bøger; Endelig fik jeg dog her og der hos nogle tjenstvillige Venner en Deel, og dermed begyndte jeg, med et godt Haab, stolende paa den besynderlige gode Hukommelse jeg altid havde været forsynet med, meget skulde hielpe, og trøstede mig derved, at hvis jeg ey skulde *reüsere*, vidste ingen mit Foretagende, og da jeg intet nyttigere formedelst min bestandig Svaghed kunde foretage, havde jeg dog dermed fordrevet mange bedrøvede Tanker, som ikkun gjorde min Tilstand værre. Jeg fandt herudi langt større Vanskelighed, end det Franske, fornemmelig, fordi jeg slet ingen *Conversation* kunde have, hvorved jeg kunde *profiterre* og lættes fra den Besværlighed, at slaae hvert Ord op, og eftersee dets adskillige Brug; hvorfor jeg ey heller kom videre med disse Sprog, end at jeg kunde læse og forstaae dem. Da jeg tilsidst vilde i Færd med det Spanske, var her slet ingen Bøger, hvorfor jeg fra Brussel maatte lade komme det Exemplar af *Solis Historie om Conquæten af Mexico*, som jeg har betient mig af til min *Version*, tillige med et godt *Lexicon*, *Grammat.* og et par andre smaa *Piecer*, hvorefter jeg maatte bie et heelt Aar, saaledes er det her at komme fort med slige Sager; Da jeg nu endelig fik dem, og ved Hjælp af den Engelske *Version af Conquæten* (thi NB. den Franske og Tydske har jeg aldrig seet, langt mindre derefter gjort min Oversættelse, som nogle dog har sagt) havde læst den nogle Gange, fik jeg Lyst, for min egen *amusement*, og nogle faae gode Venners Fornøjelse at oversætte nogle *Capitler* deraf; da dette var gjort, og temmelig vel geraadet, loed jeg mig af disse og flere *persuadere*, at lade denne *Version* blive færdig, og endelig at give den i Trykken; hvilken *Complaisance* jeg dog ofte siden har fortrødt, og *resolvet* aldrig meere at foretage sligt Arbejde, formedelst de store Bekostninger, mange Fortrædeligheder, og slette *Debit*, jeg fik paa dette. Desuden har og de haarde og lange Sygdomme, jeg siden denne liden *Versions* Udgivelse har udstaaet, saa gandske betaget mig alle Kræfter, i sær til at skrive, at jeg nu ingen halv Time til Ende kan holde Pennen; Heraf behager nu min Herre at see, hvor lidt jeg efter slige Omstændigheder kan *meritere* eller imodtage den mig tiltænkte Ære, at nyde Stæd blandt hans lærde Damer, hvilken jeg maaske kunde bleven nogenledes værdig til, dersom jeg havde været fød paa et andet Stæd, med bedre Lykke; meere Helbred, og mindre Forhindringer i den bestandige Lyst og Begierlighed, jeg stedse har havt til at lære. Jeg raader derfor, som før, at min Herre besætter den mig tiltænkte Plads med en værdigere Person; Men bliver ham ikke desmindre med største Taknemmelighed forbunden for den Ære, han ved sin Skrivelse og havde Forsæt har vildet beviise mig,